GAZETA KRAKOWSKA

Nro 91

W NIEDZIELĘ DNIA 15. LISTOPADA 1801.

Z Wiednia d. 7. Listopada.

Wczoray d. 6 t. m. w kościele Augustyanów odprawiane zostały zwykłe roczne exekwie za poległych w polu woiowników, na których J. C. K. M. wraz z Arcy Xiążęciem Karolem i innemi Arcy Xiążętami raczył się znaydować, tudzież wielu jenerałów, officyerów sztabu i różnego oddziału stoiącey tu załogi.

Z Leoben donoszą pod d. 24 Października, że urząd górniczy Voroberga postanowił przez swego Liweranta drzewowego i węgli Mateusza Hurmey uczynić doświadczenie żeglugi przeciw wodzie na rzece Mura od Leoben do Zeldwek. Zbudowano na ten koniec statek w kształcie rybackiego czółna 9 ½ sążnia długości, a 13 stóp szerokości; ten przybył d. 21 z Zeldwek do Leoben z ładunkiem węgli; d. 22 popłynął z Leoben przeciw wodzie wziąwszy 50 centnarów ładunku. Wiele ludzi z ciekawości towarzyszyło pierwszego dnia do pół drogi temu statkowi do Michael, gdzie o godzinie wpół do czwartey po południu przybył, i dla znużenia koni, których 3 ciągnęły statek zanocować musiano. Do tego czasu nie masz ieszcze dobrze udeptaney ścieszki i do sprzątnienia powycinanych nad brzegiem krzaków nie było dosyć czasu, dla tego cokolwiek iest przytrudna podróż; ale skoro ścieszka będzie iak się należy zrobiona i konie wprawione, każde z nich może 40 centnarów uciągnąć. D. 23 popłynął statek z Michael i po trudney przeprawie przez 3 mosty i inne zawady przybył do Lorenzo, przez co okazano podobieństwo takowey żeglugi, i łatwość dostawienia drzewa.

Z Brynu d. 7. Listopada.

Czego się Janczarowie w Belgradzie obawiali, to nastąpiło. Turnadzi basza na ukaranie ich za śmierć trzech iego przyiacioł, żądał 3 głów tey rzezi dowodzców, obiecuiąc reszcie Janczarów wraz z ich familiami bespieczeństwo i zapomnienie winy. Ale gdy Janczarowie stale sprzeciwiali się temu, Turnadzi basza wyiechał z Belgradu nie roztrząsnąwszy bynaymniey sprawy Janczarów. Odtąd rozeszła się pogłoska, że na rozkaz Sultana zbiera się

ogromna siła, która iest przeznaczona przeciwko Belgradowi dla wprowadzenia tam nowego rzeczy porządku. Z drugiey strony słychać, że Sułtan, baszę Saffii człowieka nader czynnego, i całkiem przywiązanenego do Porty, który wielką ma miłość u Arnautów, mianował tróybunczucznym baszą, nakazał mu zebrać korpus Arnautów i czekać dalszych rozkazów. Już ten basza ma mieć pod swoiemi rozkazami 10,000 ochoczych do bitwy Arnautów. Wielu mniema, że nakoniec coś decyduiącego przeciw Pasman Oglu przedsięwziętem będzie. Janczarowie belgradzcy maią bydź użytemi do osadzenia twierdzy Fetislam, ażeby basza Widdynu nanowo tego mieysca nie opanował, a wczasie ich niebytności Kerscyale maią składać załogę Belgradu. Gdy Janczarowie o tem się dowiedzieli, złozyli natychmiast tayną radę, którey skutki dotąd niewiadome. — Armaty Belgradu stokrotnemi wystrzałami ogłosiły zdobycie Egiptu; basza z tey okoliczności odprawił wspaniały wiazd, któremu wszędzie honory czyniono. — Postylion wiozący pakę listów do Tessaloniki na drodze rozbity został od rozbóyników, na swoiey osobie iednak żadney szkody nie poniosł. Rozbóynicy pakę papierów nieotwieraiąc iey zaraz na mieyscu spalili, co daie powód do różnych domniemywań. Kupców ten przypadek o wielką niespokoyność przyprawił, w tey bowiem pace wiele się wexlów znaydowało.

Z Berna d. 20. Października.

Seym na posiedzeniach swoich d. 16 i 18 roztrząsał daley proiekt konstytucyi i z nieiakiemi odmianami przyiął Rozdział II i III. w tych wyrazach:

Rozdział II. §. 4 obrządki wyznań katolicko rzymskich, i ewangelicko reformowanych są pod szczególnieyszą opieką rządu. Dobra kościelne w powszechności nie mogą bydź na inne przeznaczenia obrocone tylko na zaprowadzenie i utrzymywanie edukacyi religiyney i moralney. Kantony obmyślaią przyzwoitą płacę dla duchowieństwa.

§. 5 Ogólne śrzodki względem interessow kościelnych należą do ogólnego rządu; lecz szczególnieysze przystosowanie tych śrzodków należy do urzędow kantonowych, zawsze iednak z dodatkiem ieżeli rzecz ta do władzy świeckiey należy.

§. 6. Każda sekta Religiyna którey cel nie sprzeciwia się moralności i publicznemu porządkowi ma wolność sprawowania swoiego obrządku.

Rozdział III. § 7. Jest urządzenie ogulne Rzpltey dla sprawowania naywyższey władzy, która znayduie się w ogólności ludu helweckiego, i iest urządzenie kantonowe.

§ 8. Ogólne urządzenie zaymuie naywyższą ogólną policyą.

§. 9. Siłę zbroyną dla wewnętrznego i zewnętrznego bespieczeństwa Rzpltey.

§. 10. Związki polityczne i dyplomatyczne z zagranicznemi mocarstwami.

§ 11. Oznaczenie podatku rocznego który każdy kanton będzie powinien zapłacić na potrzeby kraiu.

§. 12. Własność i prawe rozrządzenie dobr i dochodow narodowych zostrzeżeniem ciężarow do nich przywiązanych.

Gdy obywatel Glutz prefekt z Solothurn oświadczył się za ta oną przeciwną, która w seymie helweckim powstała, od rady przeto wykonawczey z urzędu swoiego złożony został, a na mieysce iego ob.

Luthi członka rady prawodawczey miano wano. Liczba deputowanych, którzy aż do tego momentu oddalili się z łona seymu iest 15 licząc iuż w to obyw. Muller Reding i Vocfiue deputowanych z kantonow Uri, Schwitz i Unterwalden. W kantonach tych zdaią się obawiać zamieszania, 14 kompaniy woyska helweckiego tam stoiące które miały ruszyć, odebrały rozkaz pozostania na mieyscu; ztąd nawet wysłano tam iesz-ze dwie kompanie.

W przyszłym tygodniu oczekuiemy tu jenerała Lecourbe mianowanego jenerałem inspektorem piechoty. — Mówią na no wo o dopełnieniu woysk posiłkowych.

Od brzegow Menu d. 25. Pażdziernika.

Xię Jmć Heitersheim wielki przeor zakonu S. Jana Jerozolimskiego w Niemczech odebrał od Imperatora Jmć Rossyyskiego reskrypt pod dniem 20 Lipca datowany, w którym zalecono mu zgromadzić iak będzie można nayprędzey kapitułę prowincyonalną swego przeorstwa w celu przyłożenia się do wyboru nowego Wielkiego Mistrza, który wybor ma się odprawić w sposobie następuiącym:

1 Każdy członek rzeczoney powyżey kapituły powinien z zupełną wolnością oświadczyć podług swoiego światła i sumienia którego członka zakonu uważa za naygodnieyszego posiadać tę dostoyność, a zarazem za nayzdolnieyszego sprawować iey obowiązki, nadewszystko zaś w nimieyszych okolicznościach. 2. Wszystkie członkow głosy maią bydź posłane do Petersburga. 3. Z Petersburga głosy te posłane będą Papieżowi, który na ten ieden tylko raz z ostrzeżeniem że to naprzyszłość nic stanowić nie będzie, mianować będzie nowego W. Mistrza. Zakon rownie iak iego posiadłości zostaią zawsze pod protekcyą Imperatora Jmć wszech Rossyy.

Z Londynu d. 27. Października.

Dziś było gabinetowe zgromadzenie w kancellaryi lorda Hawkesbury w celu naradzenia się względem osnowy mowy, którą Król Jmć ma otworzyć parlamentowe posiedzenia. Mówią, że lord Lovain, syn lorda Beberley, a siostrzeniec Xcia Northumberland wniesie proiekt złożenia podziękowngo adresu od izby niższey, a P. Lee ma go popierać. Mowa królewska nie będzie podług zwyczaie dniem przed otwarciem parlamentu czytana w gabinecie. Spory nad mową maią bydź nader żywe. Utrzymuią że margrabia Buckinghamshire oyciec lorda Temple znanego z swoich kłotni przy oborze Pana Horne Tooske, i hrabia Fitzwilliam bywszy wielkorządca Irlandyi będą na czele oppozycyi w izbie wyższey, do których się ieszcze bywszy lord kanclerz Loughbourough, a teraz hrabia Roslin niezawodnie przyłączy. Słychać, że zapewne P. Windham i P. Caning bywszy podsekretarz podadzą wniosek poprawy w izbie niższey. Po Bożem narodzeniu dopiero ministerium wniesie proiekt pożyczki na wypłatę zaległości. Mówią że P. Adington nową tymczasową pożyczkę, czyli *votum creditivum* na zasilenie skarbu proponować będzie. Domyślaią się, że piękny obraz przywrocenia pokoiu Europie, szczęśliwego zakończenia kampanii egipskiey i wielkich nadziei zniw obfitych i dostatku będą osnową mowy. Od obrotu, iaki spory w parlamencie wezmą, zależyć będzie, podług powszechnych wiadomości prędsze albo poźnieysze zakończenie parlamentu. Na nowy wybor representantow mocno na-

)2(

mawiaią, i spodziewamy się dla rożnych reprezentacyi ubiegania się wielkiego.

Wielu gońcow odebrało rozkazy bydź w pogotowiu do towarzyszenia margrabiemu Cornvallis. Kazał on sobie robić 3 nowe karety, iako to karetę urzędową na 4 siedzenia, poiazd na dwie osoby, i poiazd do drogi; zamowił także szory na 12 koni suto nabiiane srebrem. Mowią, że na końcu przyszłego tygodnia uda się w drogę do Paryża, i że pierwszy konsul doda mu zasłonę od 500 dragonow, która go z Kale aż do Paryża odprowadzi.

Już admiralicya wydała rozkaz względem zaprzestania dalszego dowozu świeżego mięsa dla floty kanałowey, i eskadry krążącey przy brzegach francuzkich. W Torbay oczekuią powrotu flotty kanałowey. Wielka część ludzi na niey będących zostanie rozpuszczoną. Ta flotta podzieli się na trzy dywizye, z których iedna w Torbay, druga w Portsmut a 3cia w uyściu rzeki Medway rozłożoną będzie.

D. 23 t. m. lord Nelson przybył do Londynu: uda się on w krotce do Jarmut; wczoray miał długą konferencyą z hrabią St. Vincent względem swoiego przeznaczenia. Oprocz gońca Pana Hunter sześciu podrożnych na kutrze Naucy przybyło z Kale do Dower. Od 22 t. m. 5 statkow z Kale do Dower zawinęło. Półkownik Hamilton z całą swoią familią na angielskim statku odpłynął do Kale dla znaydowania się na uroczystości pokoiu d. 17 Brumaire. D. 25 t. m. goniec stanu P. Wislin, tudzież służący i konie lorda Cornvallis odpłynęł. do Kale na statku Swift. Wczoray rano ozpaymiono na kawiarni Lloyds o przybyciu paszportow handlowych od rządu francuzkiego, które tym wydane zostaną, którzy autentyczne kopie reiestru statkow i ładunku złożą. Będą one wydawane przez Pana Bidwell pierwszego reiestranta w kancellaryi lorda Hawkesbury. — Wczoray pakiebot z listami z Halif x i Nowego Jorku tu przybył. Przywiozł on wiadomość że spotkał okręt z Irlandyi do Nowego Jorku płynący z 400 wyszłemi osobami z kraiu, z ktorych po 72 dniowey żegludze czwarta część umarła.

Zapewniaią, że i Sydney Smith będzie wyniesiony na barona państwa angielskiego. Jenerał Hutchinson iest bratem lorda Dononghmore w Irlandyi. W czasie w kroczenia jener. ła Humbert do Irlandyi, Hutchinson był drugim dowodzcą w bitwie pod Castlebar. Przez ciąg kampanii w Flandryi służył w randze półkownika pod jenerałem Aberkromby, gdzie sobie iego szczegolnieyszą przyiaźń pozyskał i był z liczby tych, którzy się pierwsi w darli na wały pod Valenciennes. Pod czas wyprawy do Hollandyi był on już jenerałem maiorem pod Xciem Jork, i na ostatniey rozprawie gdy lord Capau szwankował z konia, Hutchinson zastępuiąc iego mieysce został raniony w udo. Jenerał Aberkromby wybieraiąc się do Egiptu mianował go pierwszym po sobie jenerałem: zdziwiło to wielu, którzy nie wiedząc o postępkach iego w Irlandyi i Hollandyi przypisywali mu brak doświadczenia, dla tego iedynie, że był nadto młody, i w woynie amerykańskiey nie służył. Oyciec jenerała Hutchinson był proboszczem S. Troycy w Dublinie. Dla nabrania wiadomości w sztuce woienney jenerał Hutchinson strawił nieiaki czas w akademii woyskowey w Strazburgu. Po wybuchnieniu rewolucyi francuzkiey bawił się on dosyć

długo w oboźie Xcia Brunświckiego, a potem został mianowany członkiem parlamentu.

Eskadra admirała Graves d. 28 t. m. od brzegow hollenderskich do Jarmut powrociła. — Gdy okręt woienny Bourdelais krążył przy Porto-Rico, iedeo Hiszpan ratował się na ten okręt, i żądał opieki kapitana Mauby, albowiem tegoż samego dnia własnego oficyera zabił. Kapitan Mauby kazał go natychmiast związać, i odesłał do zatoki Aquatilla z następuiącym listem do gubernatora:

" Mości Panie! Bandera angielska brzydzi się występkami, i zbrodniarzom niedaie schronienia. Odsyłam więc WPanu zaboycę, i spodziewam się, że ten zasłużoną karę odbierze. „ Gubernator odpisał mu z podziękowaniem w sposobie naygrzecznieyszym, i przyłączył dla kapitana podarunek w owocach i świeżey żywności.

P. Pitt znowu do Londynu powrocił. Na ostatniem gabinetowem zgromadzeniu naradzano się względem przedmiotów, o których w Amiens rzecz będzie. Rząd nasz odebrał prozbę ażeby traktat w Amiens oznaczył wypłatę pieniędzy, które angielskim mieszkańcom we Francyi zaległy. — Lord Broom syn margrabiego Cornwallis będzie swoiemu oycu do Amiens towarzyszył. Goniec rossyyski przybył tu z Paryża. — Dowoz s mat do papierniow angielskich iest teraz znacznieyszy niż przedtem, i cena ich mocno się zniżyła. —

Skoro tylko przybędą pasporta z Hiszpanii i Hollandyi dla okrętów angielskich mięcych się tam udadź, rząd nasz wyda wzaiemnie pasporta dla okrętow hiszpańskich i hollenderskich, które do naszych portów przybydź maią. — Przed Brestem zostaie tylko iedna eskadra pod admirałem Calder. — Fregata nasza Melampus rozbiła się w odnodze Mexykanskiey. — Po zawarciu pokoiu ostatecznego, traktat handlowy między Anglią i Francyą układany będzie.

Pisma ministeryalne wyrażaią wielkie nieukontentowanie, że Francya traktatem z Portą waruie sobie w Turcyi nowe przywileie handlowe, iakich Anglicy doznaią. Dodaią nadto, że teraz handel francuzki do Lewantu zakwitnie i rozszerzonym zostanie. — Nasz bryg Telegraf, który depesze powiezie do Indyow wschodnich otrzymał od rządu francuzkiego paszport z pięknemi ozdobami. Między innemi znayduie się tam czapka wolności, z napisem „ wolność morza i t. d. „

P. Williams i Pani Hamilton kupili blizko Harrow piękne dobra za 400,000 zł. pol. John Sinclaire kazał u siebie na wsi wystawić piękny pomnik jeneralowi Washigton.

Margrabia Cornvallis chce się na uroczystości pokoiu d. 9 Listopada znaydować w Paryżu. — Dzisiay znowu wiele członkow gabinetowych zgromadziło się z okoliczności audyencyi, którą miał P. Wall bywszy gubernator Senegambii. Flotta wschodnio indyyska złożona z 8 okrętow pod zasłoną iedney fregaty, iuż do Anglii powraca, i d. 3 Września znaydowała się na wysokości wyspy S. Heleny. W Irlandyi znowu pozwolono pędzić wodki z wszelkiego zboża.

D. 25 t. m. iako w rocznicę koronacyi Króla, bito we dzwony i na wszystkich wieżach sztandary powiewały. W Windsor zgromadziła się tameczna załoga,

i ciągnęła w paradzie przed Królem aż do kościoła, gdy tym czasem obojści grali hjmn *Boże zachoway Króla*. Pastor Langford miał kazanie wziąwszy za text z Jeremiasza z Roz: 29 wiersz, 7 "Staraycie się o dobro miasta, albowiem ia tak kazałem wami kierować, i gdy miasto będzie w szczęściu, i wam będzie dobrze." Familia królewska przybyła dziś do miasta, i zabawi się aż do niedzieli, a potem nazad do Kew powroci. Lord Hawkesbury zabawiwszy przez dni 4 u P. Pitta i Pana Lounga bywszego sekretarza skarbu w Walme Castle, d. 23 powrocił do Londynu.

D. 26 t. m. P. Basilico przybył gońcem z Berlina. Lu-mo-sing faworyt Cesarza chinskiego, który był przyczyną upadku bywszego ministra Ho-Exen, przyszedł na tenże sam los, co i iego poprzednik, to iest stryczkiem udarowany został. Bogactwa iego podały go, rownie iak Ho-Exen w podeyrzenie.

Gazeta dworska sobotnia zawiera w sobie piswo wice admirała Rainier, do wodzcy eskadry naszey w Indyach wschodnich, donoszące o zabraniu 2 francuzkich kaprow z wyspy francuzkiey od 12 i 10 armat. W Indyach zachodnich okręt hiszpański Teresa od 18 armat zabrany został. — Listy prywatne z wyspy St. Domingo pod dniem 24 Sierpnia donoszą co następuie: "Osada St. Domingo cieszy się zupełnym pokoiem, któ ry nowey konstytucyi, a nayszczególniey postępkom jenerała Toussaint l'Ouverture przypisać należy. Pozwala on wszystkim właścicielom bez naymnieyszey przeszkody do swoich plantacyow powracać. Murzynom dano teraz nazwisko *Kultywatorow*; są oni przywiązani do plantacyow, i jeszcze mniey maią wolności oddalenia się stamtąd niż za dawnego rządu."

Posiedzenia tuteyszych sądow admiralicyynych iuż się zaczęły. Rozwiązano tam appellowaną sprawą względem duńskiego neutralnego okrętu. Okręt ten został przed dawnym czasem schwytany, gdy z drzewem do budowli do Tulonu zawiiał. Zatem prezydent P. Scott swoim wyrokiem uznał go z całym ładunkiem za dobrą zdobycz. Kupcy którzy przed ratyfikacyą punktów przedugodnych podatek konwoiowy zapłacili, zbiegaią się teraz do tuteyszego celnego domu o powrocenie iego.

Pamiętna Smierć.

"We czwartek dnia 1 t. m. sławny P. Woyna po długiey chorobie umarł na ulicy Downing. Następuiący obraz biograficzny iego wielkiego charakteru, iest zapewne interessuiącym. Ród iego, tak iak Alexandra Wielkiego i innych sławnych rycerzy, iest niepewnym. Fox i inni uczeni, którzy ściśle jenealogią iego roztrząsali, utrzymuią, iż iest nieprawego łoża. Przeciwne w tey mierze ma zdanie Pan Pitt i znaczna większość głosów. Niezgadzaią się także względem iego rodzicow, gdyż iedni sądzą, iż ci są Anglikami, drudzy zaś że Francuzami. Pierwsi mienią bydź iego oycem P. Pitt, drudzy zaś obywatela Sans Culotte. Pomimo wszelkiego roztrząsania, rzecz ta zostaie zawsze w wątpliwości. Gdyby iednak iego matka przed iakim sędzią pod przysięgą zeznała, iż Pan Pitt iest oycem, niemógłby on iednak w ten czas więcey ku temu dziecku okazać miłości, iak to w rzeczy samey uczynił. Jego przyiaciele miłość tę mniemali bydź przywiązaniem wielkim ministra do sprawy ludzkości, lecz kmotrowa sława, która rzadko ma przy sobie płaszcz miłości, utrzymywała, iż

miłość oycowska była szczególną tego przyczyną. Zdanie, iż dziecię, któremu nadsią wielu oyców, rzadko doznaie miłości oycowskiey, nie sprawdziło się na Panu Woynie. Od momentu swego na świat wyyścia, cała Europa troszczyła się o los iego. Nigdzie iednak nie było większego o nim starania, iak w Anglii. Jego przyszłe utrzymanie, wsparcie, widoki i środki do dalszych urzędów, ministrowie angielscy dzień i noc, iak gdyby naypierwszy interess narodowy rozważali. — Naywiększą było trudnością, iakieby mu dać rzemiosło lub przeznaczenie. Rozliczne były w tey mierze zdania, i lubo iuż zdawało się przychodzić do zgody, można było iednak poyść w zakład daiąc 10 za 1, iż upór i krnąbrność tego małego chłopca sprawi zawsze w przedsięwziętych układach odmianę. Hrabia Liverpool przekładał, ażeby go z P. John Bull (lud angielski) znakomitym kupcem londyńskim w kompanią włączyć, w nadziei, iż ten chłopiec swoią uymuiącą postacią zapewni monopolium handlowe. Pan Windham przeciwnie, zważaiąc na zdatność tego chłopca w puszczaniu krwi, piłowaniu członków i łamaniu kosci, i na skłonność iego do oglądania trupów, radził, aż by go sposobić na Felczera. Pan Dundas był odmiennego zdania, widząc go zręcznym do manewrow woyskowych, chciał go użyć za nauczyciela rekrutow angielskich przeznaczonych na zagraniczne wyprawy. Wszelako wszyscy z przykładną skromnością poszli za lepszą radą Pana Pitta, i odstąpili swoiego przedsięwzięcia, gdyż nigdy żadna chorągiewka prędzey na tę lub na ową nieobraca się stronę, iak zdanie ministra. Zaraz z początku młody Pan Woyna miał się przykładać do chemii, ażeby wody rzeki Skaldy w kamień obrócił, i wynalazł płyn, w którymby połączenie Francyi i Belgium było rozpuszczonym. Miano z niego także zrobić cieślę, ażeby rozwalony tron Burbonów poprawił. Ledwo takie względem niego uczyniono postanowienie, natychmiast znowu to wszystko odmieniono, i chciano Pana woynę przeznaczyć do stanu duchownego na kapłana, ażeby był nowym filarem kościoła i podporą religii. Wkrótce potem Pan Pitt chciał mu polecić staranie o asekuracyach kraiowych, ażeby nieponiosły iakiey straty. Potym znomiał bydź pomocnikiem przy porodzeniu Europy, daley lekarzem ludzi pomięszane zmysły maiących, ażeby Rzeplitą francuzką odziać suknią przymusu. Niedługo chciał go raz zrobić prawnikiem, ażeby krzyczał przeciwko zasadom francuzkim, drugi raz bombardyerem dla wstrząśnienia konstytucyą, potem znowu przeznaczał go na rachmistrza dla ułożenia systematu skarbowego. — Takie były rzemiosła i nauki, do których przeznaczono Pana Woynę, lecz przed uskutecznieniem iednego z tych planów, osądzono wprzód za rzecz potrzebną, ażeby obiechał Europę; z tey przyczyny wyrachowano iego koszta, i przydano mu za nauczyciela Pana Jakobina, któryby mu z liczną świtą w podróży towarzyszył. Temu nierozumnemu wyborowi nauczyciela, przypisać należy po większey części zbrodnie ucznia. Młody Pan Woyna był z przyrodzenia dziki, niepowściągniony, i wkrótce pokazał się dopuszczaiącym gwałtów, i chciwym krwi, Zamiast wstrzymania tego, nauczyciel pobudzał go ieszcze bardziey swoią niezmierną chytrością. Kiedy uczeń uderzył nogą burmistrza hollenderskiego, nauczyciel usprawiedliwiał go zaraz, *iż to iest wolność*

francuzka. Kiedy uczeń kogo na śmierć dusił, o uczyciel nazywał to *braterskim pocałowaniem.* Kiedy uczeń wypędził z kraiu swego Xiążęcia lub ziomków, nauczyciel mówił: *nadaie mu wolność.* Kiedy uczeń zabił niewinnego: nauczyciel mówił: *iż to się dzieie dla przestraszenia winnych*; ieżeli złupił kościoł, *to dla posilenia głodnego.* Krótko mówiąc Pan Woyna nie tylko stał się naygorszym złoczyńcą trzymaiącym miecz w ręku, lecz nawet naywiększem wyżymaczem kieszeni iaki tylko kiedy bydź mógł, i dla którego wszystkie łupiestwa zbyt małe były. W całych Niemczech, Hollandyi, Szwaycaryi, Włoszech, &c. nieochronił nawet nayuboższey i naypodleyszey chaty. Gdzie tylko przyszedł, wszędzie przynosił niezgodę i śmierć. Jego pustoszeniu żadnych granic założyć niemożna było. Był przeznaczony na niszczyciela ludzkiego rodzaiu. Szczególnie tylko sprzyiał monopolistom, lichwiarzom, kommissarzom i liwerantom. Lecz było to wspaniałością cyklopa przeciwko Ulissesowi, ażeby go nareszcie podobnież zgubić. — Tak obrzydły charakter niemógł sobie długiey obiecywać trwałości. Zrobiono dwa spiski na iego życie w Paryżu i w Lill, które się iednak nie udały. Trzeci podobnyż nastąpił w Londynie roku 1800, lecz ten się także nieudał. Szczęściem dla spokoyności świata, kiedy naybardziey swoie rozpuścił namiętności, dnia 9go Lutego w Lunewillu tknięty został paraliżem, który mu tylko zostawił władzę w iedney ręce, a że nieszczęścia kilka razem przychodzą, kazano mu więc, ażeby iuż potem nie wszedł do kraiow stałego lądu. Od tego momentu słabość iego coraz się wzmagała. Wszystkie proiektowane lekarstwa były za późne.

Doktór Hawkesbury, iego nadworny lekarz, który niechętnie widział z pod swoiey kuracyi umieraiących pacyentów, radził podroż dla używania powietrza swoiey oyczyzny, lecz chory był wielce osłabiony, a do tego zbywało na siłach fizycznych i pieniądzach na podróż do Paryża. W tym nędznym stanie, kiedy o uzdrowieniu iego żadney niemiano nadziei, doktór rozumiał bydź tyrannią dłużey go męczyć. Po odprawioney więc radzie z swoiemi kolegami, przyprawione proszek z cukru i korzeni, który Pan Woyna zażywszy umarł we czwartek d. 1 Października w wieczor o godzinie 7 w swoim pokoiu na ulicy Downing, niespełniwszy żadney nadziei, iaką iego przyiaciele i obcy o nim powzięli. — W ostatnich chwilach życia swego uczynił testament, a niewdzięczność, którą w nim wyraził, nowa Rzeplta umieszcza w liczbę innych iego zbrodni. W czasie swoiey podróży kiedy mu ieszcze dobrze służyło szczęście, przysyłał zawsze do Anglii swoiemu panowi P. Pitt, albo ptaka z Kapu, albo ser hollenderski, albo pakę z owocami, albo naczynie z konfiturami zachodnio indyyskiemi, albo inne małe podarunki. Czym tak uwodził Pana Pitta, iż ten aż po uszy zabrnął w długach dla zaspokoienia ustawicznych na iego podroż kosztów. W swoim testamencie Pan Woyna odebrał te wszystkie małe podarunki, i zapisał ie familii swego nauczyciela ś. p. Pana Jakobina, który iak wiadomo, umarł d. 9 Listopada 1799 w St. Cloud, i na utrzymanie siebie ani iednego nie wydał fenika. Zwłoki iego P. Woyny w sobotę d. 10 Października wieczorem przy pochodniach i powszechney illuminacyi zagrzebane zostały. „

DODATEK

DO № 91.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 15. LISTOPADA 1801.

Z Paryża d. 25 Października.

Bankowe papiery hiszpańskie, które przed podpisaniem przedugodnich punktow z Anglią, nie wartały jak 7 fr. za pistol, wartaią dziś 10 fr. 14 soldow.

Beyermann z kompanią otrzymawszy patent wynalazcy, na mocy ktorego sam tylko może używać uczynionego przez sie użytecznego odkrycia, założył w Pabie rękodzielnią zaprawiania sukna i maryżu nieprzemakaiących od wody, podług zasad i sposobow rękodzielni londyńskiey. Zaprawione tym sposobem sukno nabiera lepszego gatunku, i ma troiaki użytek: nie przemaka, nie kurczy się i nie podlega zepsuciu molow.

Jeden okręt Rzeplitey korzystał już z wolności morza; korweta francuzka Bellier od 10 armat, pod kapitanem Hulot, wypłynęła z portu Hawr d. 20 zrana do wyspy francuzkiey.

Z Tulonu donoszą pod d. 14 Paźdz:, że tam przybył poselski statek z Konstantynopola, odprawiwszy w 27 dni tę podroż. Odwiezieni na nim Francuzi, prawie wszyscy artyści, lub należący do ambassady, zdziwili się, że nie zastali jeszcze kilku kollegow swego nieszczęścia, ktorzy kilku dniami przed niemi wypłynęli. Domyślaią się, że statek wiozący ich, musiał bydź gdzie przez wiatr przeciwny zatrzymany. Zresztą nic nie wyrowna nędzy nowo przybyłych; wszyscy są prawie zmienieni, chorzy, ze starzeli. Codziennie oczekuiemy załogi alexandryyskiey.

Po między murami i okolicami Trewiru kopiąc znaleziono niedawno w ziemi wiele kamieni rzymskich nazwanych *Votiva*, poświęconych bożkom trewirskim i dawnego Rzymu; przeszło 24,000 medalow miedzianych rożnych cesarzow rzymskich, a mianowicie Juliusza Cezara, Augusta, Nerona, Wespazyana, Tita, Domicyana, Nerwy, Traiana, Antonina, Konstantego Chlora, Dioklecena, Maxima, Konstantyna, iego synow i żon, Waleryana, Proba, Aureliusza, Kaia, Klaudyusza, Galiena oyca i syna, Tetryka oyca i syna Postuma &c. Ostatnie same ważą 100 funtow. Bożki bronzowe Wenerę, Dianę, Jutrzenkę czyli Matuta, dwoch Merkurych z skrzydłami; Priapa, Marsa, ktorych kładą w rzędzie bożkow domowych. Druida, dwa kozły, wieprza, konia, wszystkie z miedzi. Wielką liczbę urnow do kadzenia, dwie lampy pogrzebne miedziane, a 8 glinianych; łańcuch rzymski.

Dwa wysokie domy zawaliły się w Lionie d. 11. Zamykały one blisko 60 familiy; teraz wystawiaią gorę z obalin, w srzodku ktorey słychać okropny krzyk cierpiących. Od tego momentu administratorowie, jenerałowie, officyerowie, żołnierze i obywatele rożnego wieku, stanu i płci zatrudniaią się rozrzucaniem tego zwaliska. Całą noc przepędzono nad tą trudną pracą; lecz nie wydobyto iak 20 zwłokow, tak zgruchotanych, że ich rozpoznać nie można.

Głowna przyczyna zakazania publicznych schadzek Teofilantropom nie była ze względu na religią, lecz na politykę; ci bowiem ludzie zapaleni stronnicy dawnego dyrektoryatu, więcey polityki niż uwag nad religią naturalną w swoich pismach umieszczali. Posiadali oni 6 kościołow w Paryżu.

Z Berlina d. 31. Października.

Podług wydanego pod d. 23 t. m. do tuteyszey naywyższey woyskowey kommissyi gabinetowego rozkazu, woyska pruskie stoiące w Hannowerze, przez ciąg marszu swoiego przez kray hanowerski na koszcie ministerium angielskiego, a po wyyściu zgranic na koszcie dworu pruskiego zostawać będą. Zresztą zostaną one rownie iak woyska pruskie i regiment dragonow Volsa w dotychczasowym układzie.

Jadący w charakterze sprawuiącego interessa Rzepltey francuzkiey do Petersburga połkownik Collincourt przybył tu wczoray wieczorem, a dzisiay rano puścił się w dalszą podroż. — Xiążę dziedziczny Oranii wraz ze swoią małżonką dzisiay tu iest wieczorem z Freyenwald spodziewany, rownie iako i Xięstwo dziedziczni Kasselscy. Ci wysocy goście w poniedziałek udadzą się do Potsdamu.

Onegday w tuteyszym garnizonowym kościele grano Haydna Stworzenie Swiata, na ktorem więcey 6000 słuchaczow znaydowało się. — Professor Wolke wyiechał z Petersburga do Niemiec.

Z Stokolmu d 23. Października.

Podpisanie pokoiu między Francyą i Anglią sprawiło w tuteyszey giełdzie zniżenie ceny wexlow.

Jenerał leytnant Essen, ktory się w wielu bitwach z chwałą znaydował, umarł tu w roku 77 życia swoiego. — Gdy wprzeszłym tygodniu marszałek Platen zdał rachunek z dostawionego zboża przez zimę i wiosnę, Krol Jmć na okazanie mu swoiego szczegolnieyszego ukontentowania, członkiem go tuteyszey zbożowey dyrekcyi mianować raczył.

Z Frankfurtu d. 27. Października.

Konsyliarz tayny Imperatora rossyyskiego hrabia Kalitszew, który iuż do Petersburga powraca, spodziewany tu iest na 1 Listopada. Jest on przeznaczony na ambassadora przy dworze sztokholmskim, i drogę swoią na Strazburg i Karlsruhe obrocił. — Landgraf hessenkasselski powrocił iuż z Wesel do Kassel. Wexle londyńskie codziennie idą w gorę, w cesarskich jednak papierach żadney odmiany nie uiść. — Rzplta francuzka ma z palatynatem Renu zawrzeć ugodę względem żeglugi na Renie. Słychać, że minister stanu baron Hardenberg, który niegdyś pokoy w Bazylei zawierał, poiedzie w charakterze pruskiego ambassadora do Amiens.

Z Wilna d. 13. Października.

Zdaie się teraz wszystkim mieszkańcom Rossyi, że wiek złoty na zimę powrocił. Nowo koronowany, wszystkim ulubiony monarcha Alexander I. który przez dobrodzieystwa buduie sobie wiecznotrwałe w sercu każdego z swoich poddanych wdzięczności ołtarze, raczył na prozbę obywatelow stolicy Litwy miasta Wilna d. 3 Września r. b. darować temu miastu nayl szawiey 130,000 rublow, a to, azeby zaciągnione w czasach nieszczęśliwych a teraz nazbyt uciążaiące długi po oycowsku dopomogł spłacić. Wszyscy obywatele wileńscy przeniknieni tą nadzwyczayną łaską, która ich od ciężaru długow, a zatem odczestych podatkow uwolni, wznoszą modły do Niebios, a szczegolniey w dzień koronacyi za długoletnie życie swoiego ukochanego Monarchy. W tem dniu 43 kościoły ludem roznego stanu, wieku i ięzyka napchane były. Nowy katedralny kościoł w guście doryckim przepysznie budowany, który po długoletniey pracy dopiero w dzień koronacyi dokończony został, i za osobliwem przeznaczeniem Opatrzności tegoż dnia był poświęcony. Miasto całe, rownie w ten iak i poźniey naznaczony dzień modłow, było nadzwyczaynie illuminowane, a na ratuszu paliła się cyfra Imperatorska z obrazem wdzięczności i napisem: *Conservatori Civitatis.* Przepyszny faierwerk, który dał jenerał Kuncewicz, wspaniałe oswiecenie domu gubernatorskiego i gmachu szkoły głowney pomnożyły okazałość uroczystości, a nieustanne okrzyki: "Niech żyie Alexander!,, wzmocniły ukontentowanie wszystkich mieszkańcow, i powiększyły nadzieię, że pod mądrym i łagodnym rządem naszego monarchy szczęście i dobro, tak tu, iak i wszędzie, gdzie tylko dobroczynne berło iego zasięga, kwitnąć nie przestanie.

DONIESIENIA

Magistrat Miasta Kazimierza na żądanie Ichmość Panow Stanisława Pączkowskiego, Tekli z Pączkowskich Włodyczynskiey pozostałey wdowy, tudzież Jakoba Pącz-

kowskiego, iako prawych następców JP. niegdy Wincentego Pączkowskiego bezpotomnie zmarłego, i maiątku po tymże JP. niegdy Wincentym Pączkowskim pozostałego przyznanych dziedziców wszystkich Jchmość wierzycieli iakowezkolwiek długi i pretensye do tego z maiątku po JP. niegdy Wincentym Pączkowskim pozostałego maiących i pretenduiących obwieszcza i zawiadomia, iż kommissya pertraktacyyna tegoż maiątku z mocy dekretu magistratualnego miasta tego Kazimierza w dniu dzisieyszym do Nru 932 zapadłego, dnia 27 miesiąca Listopada r. b. o godzinie 9 ranney w ratuszu miasta tego rozpocznie i odbywać się będzie, na który termin wszyscy przeto wierzyciele z swemi pretensyami likwidować się maią, inaczey po upłynionym terminie od pretensyi odsądzeni będą i całkowity maiątek prawnym dziedzicom bez odpowiedalności dalszey oddany za kwitem zostanie. Dan na sessyi Magistratu Miasta Kazimierza d. 28 Października 1801 roku.

Jan Dobrzański, prezes.
Szymon Rotkiewicz Radca.
M. Mączeński.

Z Rady Magistratu Miasta Kazimierza.
Adam Ekielski Syndyk.

Magistrat Miasta Kazimierza publiczność zawiadomia, iż licytacya domu częścią murowanego częścią drewnianego w mieście Kazimierzu, ulicy Krakowskiey pod Nr. 45 konskrypcyinym stoiącego, przez co sztuce biegłych w summie zł. pol. 3737 taxowanego, na który w ratuszu miasta Kazimierza dnia 24 Listopada r. b. 1801 o godzinie 9 ranney odprawiać się będzie, życzący kupna w mieyscu i czasie oznaczonym stawić się winni, a naywięcey daiący utrzyma się, kondycye zaś sprzedaży domu tego tudzież opis onego stanu i taxę urzędowną w kancellaryi magistratualney Kazimierskiey widzieć i wypisać sobie życzącemu każdego czasu iest wolno. Dan na sessyi Magistratu Miasta Kazimierza d. 22 Października 1801 roku.

Jan Dobrzański Prezes.
Szymon Rotkiewicz, Radca.
M. Mączeński.

Z Rady Magistratu miasta Kazimierza.
Adam Ekielski syndyk.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa niniejszym Edyktem publiczność uwiadomia, iż rzeczy niektóre ruchome, po zmarłym ś.p. Macieiu Bayerze pozostałe, iako to mosiądz, szkło, poiazdy, suknie, zwierciadła, stołki, książki, obrazy, niemniey i kosztownieysze rzeczy, złote, i srebrne, tu na Ratuszu Krakowskim (ponieważ na pierwszym terminie to iest 30 Stycznia 1801 mało kto zkupuiących znaydował się) dnia 26 Listopada o godzinie 10 zrana, przez publiczną licytacyą więcey daiącemu sprzedawane będą.

Wszyscy zatym takowe rzeczy nabydź sobie życzący, maią się na mieyscu i czasie wyżey wyznaczonym znaydować. Dan w Krakowie d. 24 Września 1801.

J. Gellinek.
V. Bartsch.
Łodziński.

Z Rady Magistratu C. K. Stoł. Miasta Krakowa.
Hohn.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa do powszechney podaie wiadomości, iż na żądanie sukcessorow Wachowiczowskich, Kamienica po ś. p. Michale Wachowiczu pozostała, tu w *Krakowie* w ulicy Mikołayskiey pod Nrem 628 stoiąca, urzędownie na 2137 zł. ryn. 15 kr. oszacowana dnia 25 Listopada r. b. o godzinie 10 zrana tu na Ratuszu, (gdyż pierwszy termin na dzień 24 Sierpnia naznaczony dla nieprzytomności życzących sobie takowey Kamienicy nabycia upłynął) zaczynaiąca przez publiczną licytacyą więcey daiącemu za gotowe pieniądze sprzedawana będzie.

Wszyscy zatem chcący sobie wspomnioney Kamienicy nabydź, maią się na mieyscu i czasie wyżey wyrazonym znaydować, wolno im zostawuiąc warunki kupna i sprzedaży w registraturze Magistratu tuteyszego przeyrzeć.

Nakoniec wszyscy wierzyciele, którzyby iakowe pretensye do wzwyż wyrażoney Kamienicy, czyli to prawem długu, czyli też dziedzictwa wynikaiące mieli, rownie na naznaczonym czasie i mieyscu znaydować się, i nieczekaiąc osobnych uwiadomień, swych praw przy tym akcie licytacyi pilnować powinni, gdyż inaczey wzwyż naznaczony uchybiwszy więcey w tey mierze słuchanemi nie będą.

Dan w Krakowie dnia 22 Września 1801.

J. Gellinek.
W. Bartsch.
Krzyżanowski.

Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Krakowa.
Seb. Kawski, sekretarz.

Magistrat Miasta C. K. Stołecznego Krakowa w sprawie P. Michała Radziszewskiego przez P. adwokata Meciszewskiego czyniącego powoda z jedney, przeciwko którymkolwiek wierzycielom i interessuiącym, ogolnie wszystkim którzy do dworku i ogrodu Pernussowskie, tudzież gruntu Wesoła zwanego prawo iakie mieć sobie mnie maią Edyktalnie pozwanym, z drugiey strony, względem udowodnienia praw lub inaczey nakazania im wiecznego milczenia toczącey się, roztrząsnawszy zbior aktow dnia w Lipca r. b. uczyniony, rozsądza.

Pozwanym powołanym iako niestawiącym się na terminie, względem którychkolwiek do wspomnionych dobr mieć mogących praw albo pretensyi wieczne milczenie wkłada, a zaś zgłoszonemu Panu Parwiemu ażeby w terminie 30 dni likwidacyą swoich pretensyy przeciwko powodowi podał, zostając prawne wypadki nakazuie.

Dan w Krakowie dnia 30. Października 1801.

J. Gellinek.
W. Bartsch.
Peregryn Łodziński.

Z Rady Magistratu C. K. Stołecznego Miasta Krakowa.
Hohn, secre.

Od C. K. sądow szlacheckich Lubelskich Gallicyi zachodniey czyni się wiadomo wszystkim, komu tylko o tym wiedzieć należy, iż termin do licytacyi dobr Łęczna JW. hrabi Adolfa Kalkreutha właściwych przez Edykta pod d. 20 Sierpnia 1801 na dzień 13 Listopada 1801 wyznaczony i publikowany, stosownie do rekwizycyi Prześwietney kommissyi centralney Warszawskiey pożniey tu nadesłaney pod d. 30 Września dla nastąpionego zaspokoienia długu w summie 5278 czer. zł. 14 zł. pol. 18 gro. przez JW. hrabiego Adolfa Kalkreutha, massie Kobriłowskiey się należącego, a przez niegdy Xiężnę Elżbietę Sapieżynę zaciągnionego uchylonym bydź się oznaymuie.

Wydzga.
Purtscher.
Friedenthal.

Z Rady C. K. sądow szlacheckich Lubelskich Gallicyi zachodniey. Dan w Lublinie d. 16 Października 1801.
Sohaneck.

Dnia 2go Grudnia r. b. będzie się w tuteyszym kameralnym Państwie Bożęcinie w cyrkule Sandomirskim licytacyą następuiących gatunkow wełny odprawiała, i naywięcey dającemu sprzedana, iako to:

a) Hiszpańska którey iest . . 5 cet. 68 funtow.
b) Poślednieysza detto . . 26 cet. 69 funtow.
c) Ordynaryna detto . . 23 cet. 54 funtow.

Każdy maiący chęć kupowania powinien się na wyznaczony dzień w Państwie kameralnym Bożęcinie w tamteyszy kancellaryi na godzinę 9tą rano znaydować.

Z C. K. zachodniey Gallicyi, dobr Rządowych Administracyi.
W Krakowie d. 31 Octobris 1801.
Franciszek Sarancz mp.